

SAŽETAK PRESUDE

KULA PROTIV TURSKE OD 19. LIPNJA 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 20233/06

Kažnjavanje sveučilišnog profesora radi sudjelovanja u televizijskoj emisiji predstavlja povredu prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, profesor je njemačkog jezika na sveučilištu Mersin u Turskoj. Pozvan je sudjelovati u televizijskoj emisiji u Istanbulu na temu „Kulturna struktura Europske Unije i tradicionalna struktura Turske – Uspoređivanje identiteta i načina ponašanja – Mogući problemi i predložena rješenja“. Podnositelj je o tome obavijestio svoje nadređene, međutim ravnatelj odjela za prevođenje izrazio je sumnju u podnositeljevu kompetenciju da sudjeluje u emisiji takve vrste s obzirom na njegovo zanimanje profesora njemačkog jezika. Stoga je dekan Fakulteta odlučio da je podnositeljevo sudjelovanje u TV programu neprikladno. Nakon što je obaviješten o toj odluci, podnositelj je ipak gostovao u navedenoj emisiji. Dva tjedna kasnije, odmah nakon međunarodne konferencije u Istanbulu kojoj je bio ovlašten prisustvovati, podnositelj je ponovno govorio u istoj televizijskoj emisiji, ovoga puta bez prethodnog obavješćivanja svojih nadređenih. Protiv podnositelja je pokrenut stegovni postupak. Stegovni odbor je istaknuo da je sudjelovanje u TV programu ove vrste moralo biti podvrgnuto nekom obliku provjere čak i u slučaju sveučilišnog profesora. Podnositelju je izrečena opomena, a formalna osnova za izricanje ove upravne sankcije bila je kršenje zakonske zabrane napuštanja prebivališta bez odobrenja nadređenih. Podnositelj je uložio žalbu upravnim sudovima, ali je njegova žalba odbijena.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 9. i članak 10. Konvencije, podnositelj je prigovorio stegovnoj sankciji koja mu je izrečena zbog sudjelovanja na televizijskom programu izvan mjesta prebivališta bez odobrenja sveučilišta. Ne navodeći niti jedan članak posebno, podnositelj je tvrdio da mu je povrijeđeno pravo na poštovanje privatnog života. Također je prigovorio povredi članaka 6., 7., 13. i 14. Konvencije.

ODLUKA SUDA

Sud je na temelju niza čimbenika utvrdio da je, iza formalne osnove, pravi razlog sankcioniranja podnositelja bilo njegovo neautorizirano sudjelovanje u predmetnom TV programu. Niti podnositelj niti Sveučilište nikad nisu stvarno razmatrali predmet iz kuta podnositeljevog "napuštanja" mjesta prebivališta. Stoga je glavno pitanje u ovome predmetu bilo pravo na slobodu izražavanja podnositelja kao sveučilišnog profesora. To se pitanje neosporno odnosilo na njegovu akademsku slobodu koja uključuje slobodu izražavanja i djelovanja, slobodu davanja informacija i slobodu provođenja istraživanja i distribucije znanja i istine bez ograničenja. Sankcija koja je nametnuta, premda minimalna, mogla je imati utjecaja na podnositeljevu slobodu izražavanja, te imati obeshrabrujući učinak.

Nadalje, Sud je utvrdio da miješanje, iako propisano zakonom, nije bilo popraćeno potrebnim jamstvima kako bi se smatralo nužnim u demokratskom društvu. Domaća tijela niti u jednom trenutku nisu obrazložila zašto je sudjelovanje podnositelja zahtjeva u programu bilo neprimjereno. Dekan fakulteta nije dao razloge za svoju odluku da odbije podnositeljev zahtjev za sudjelovanje u televizijskoj emisiji. Kada je podnositelj zatražio objašnjenje te odluke, dekan je samo uputio na sumnju koju je izrazio ravnatelj odjela za prevođenje o kompetenciji podnositelja da sudjeluje u predmetnom televizijskom programu. Jedino obrazloženje za izrečenu stegovnu sankciju bilo je upućivanje na zakonsku odredbu u vezi neovlaštenog odlaska podnositelja zahtjeva iz njegovog mjesta prebivališta, bez ikakvih dodatnih informacija o odlučnim činjenicama. U svojim odlukama sveučilišne vlasti ni u jednom trenutku nisu tvrdile da je neovlaštenu odlazak podnositelja zahtjeva poremetio rad sveučilišta, da je podnositelj napustio svoje dužnosti kao sveučilišni profesor kako bi gostovao u navedenom TV programu, niti da je, sudjelovanjem u istom, postupao ili govorio na način koji je štetio ugledu sveučilišta.

Nadalje, naknadne sudske odluke nisu bile utemeljene na "relevantnim i dostatnim" razlozima za utvrđivanje je li izrečena sankcija bila neophodna za cilj koji se htio postići. Domaći sudovi se uopće nisu osvrnuli na akademske slobode na koje se podnositelj izričito pozivao u svojim žalbama. Upravni sud i Visoki upravni sud koji je potvrdio prvostupanjsku presudu, trebali su provesti širu procjenu od pukog formalnog preispitivanja zakonitosti prema stegovnim propisima na koje se pozivalo sveučilište. Domaći sudovi nisu obavili svoju zadaću, s jedne strane, uravnoteženja različitih interesa i, s druge strane, sprječavanja prekoračenja ovlasti od strane sveučilišta.

Slijedom navedenoga, došlo je do povrede članka 10. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

1.500 EUR na ime neimovinske štete.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.